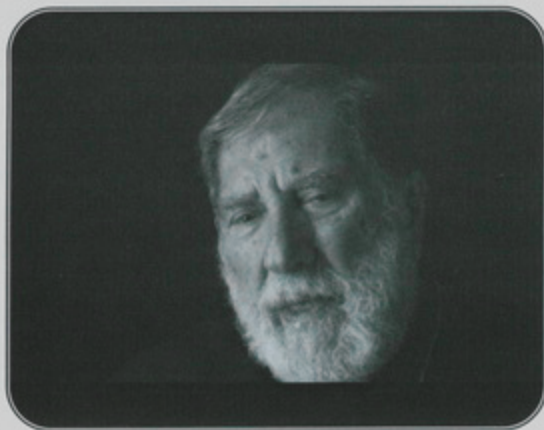

ԵՐԶԱՆԿԱՅԻՇԱՏԱԿ
ԵՂԻՇԷ ԱՐՔԵՊԻՍԿՈՊՈՍ ԿԻՋԻՐԵԱՆԻ
ՅԻՇԱՏԱԿԻՆ

«Ահա այր յորում ոչ գոյ նենգութիւն»
Աւետարան

Դոկտ. Զաւէն Ա. Քինյ. Արգումանեան

Եղիշէ Սրբազան Հօր վախճանումը ցնցեց բազմաթիւ հոգիներ, մասնաւորաբար զինք մօտէն ճանչցողները: Իր վախճանէն շաբաթ մը առաջ կը խօսէի իր հետ, երբ իմացայ իր հիւանդութեան մասին: Հիւանդանոցէն ապաքինած՝ Էմբրսընի Տարեցներու Տան մէջ էր, երբ ձեռքի հեռաձայնը անմիջապէս բացաւ եւ ուրախացաւ որ զինք չէի մոռցած: Խօսեցանք կէս ժամի չափ եւ յայտնեց թէ ոտքի վրայ էր, մինչ ուրիշներ անկողնոյ կը ծառայէին եւ թէ այդ պատճառով ոչ ոքի հետ խօսելու առիթ կ'ունենար: Ինքնատիպ նոյն թաւ ձայնով, վճիտ խօսքով, եւ լաւատես՝ վերադառնալու իր բնակարանը: Աւաղ սակայն, շաբաթը անցաւ ու մեր սիրելի Եղիշէ Սրբազանն ալ այս աշխարհի իր երթը աւարտեց՝ ապրելով լի ու լի, իննիսունի բացառութիւնը յարգելով, երկար եւ բեղմնաւոր տարիներ, հարստացնելով իր շուրջինները հոգիի ազնուագոյն շնորհներով, որոնցմով ինք հարստացած էր եօթանասունամեայ իր հոգեւոր եւ նոյրեալ ծառայութեամբ՝ առ ոտս իր պաշտած Փրկչին Քրիստոսի եւ Հայ Եկեղեցիին:

Մեր Տէրը Յիսուս երբ իր աշակերտները կը կանչէր իր աստուածային ներթափանց նայուածքով, տեսաւ Նաթանայէլը, որ կոչուեցաւ Բարթողիմէոս, Հայաստանի Առաքեալը, ու զինք կոչեց այր մը, որ նենգութիւն չկար մէջը: Եւ երբ Նաթանայէլ հարցուց Յիսուսի թէ ինչպէ՞ս կը ճանչնար զինք, Տէրը ըսաւ թէ երբ

բզենիի ծառին տակ նստած էիր, տեսայ քեզ, եւ Փիլիպպոսի միջոցաւ քեզ մօտս բերի: Ահա Աւետարանական պարզ կոչում մը որ համեստօրէն պիտի չվարանիմ վերագրել սիրելի Եղիշէ Արքեպիսկոպոս Կիզիրեանին՝ զինք այնքան մօտէն ճանչցած ըլլալու բարեբախտութեամբ:

Համեստութիւնը եղաւ իր բարձրութիւնը եւ այդ կը բաւէր հոգեկից երիտասարդ հայորդիին որ հոգեկան իղձերը զարգացնելով հասնէր բարձրագոյն աստիճանի՝ արքեպիսկոպոսութեան, մնալով միշտ համեստ, բարի, հոգեկից եւ պարտաճանաչ հայ հոգեւորականը «յորում ոչ գոյ նենգութիւն»:

Ծանօթութիւնս երջանկայիշատակ Սրբազան Հօր հետ կ'երթայ ետ ուղիղ 66 տարիներ, 1949-ի Սեպտեմբերին, երբ նոր մուտք գործած էի Անթիլիասի Ժառանգաւորաց Գ. Դասարանը, ուր նաեւ աշակերտեցինք նաեւ իրեն՝ նորընծայ Եղիշէ Հայր Սուրբին, երիտասարդ, գեղադէմ, պարտաճանաչ, որմէ մեր առաջին դասը սորվեցանք Հայ Եկեղեցւոյ Պատմութեան եւ Ծիսագիտութեան մասին: Երկու տարի ետք, Գարեգին Ա. Յովսէփեանց մեծանուն Կաթողիկոսի Հայրապետական կարգադրութեամբ մեկնեցաւ Միացեալ Նահանգներ, ուր որպէս բարի հովիւ ծառայեց Արեւելեան Թեմի շաբթ մը համայնքներուն, միակն ըլլալով անդադրում ծառայելու կարեւոր թիւով եւ որակով, մեծ ու փոքր, ծովսերու: Գրեթէ ամէն համայնք վայելեց Եղիշէ Հայր Սուրբի հոգեշահ աշխատանքը՝ 1951 թուականէն սկսեալ:

Յիսուսը տարիներ առաջ եկայ նաեւ ես՝ ծառայելու Արեւելեան Թեմէն ներս: Եղիշէ Հայր Սուրբ չուշացաւ զիս հիւրընկալելու Ուստըրի իր համայնքէն ներս: Տպաւորութեայ իր ուղղամիտ եւ զուարթախոհ երիտասարդ հոգեւորականի պաշտօնէն, զոր կը վարէր ամենայն լրջութեամբ եւ պատասխանատու դիրքով: Աւագ եւ կրտսեր, երկուքս շատ յաճախ երջանկութիւնը ունեցանք եղբայրանալու, միշտ բերկրանքին ներքեւ իր համեստութեան ու անկեղծութեան, որոնք իր կեանքի ուղին եղան անսակարկ եւ ուղիղ:

Իր բարեհամբաւ ծառայութեան արձագանգը հնչեց Մայր Աթոռէն, երբ 1982 թուին Ամենայն Հայոց Երջանկայիշատակ Վազգէն Ա. Կաթողիկոս հարցուց եթէ կ'ուզէր Անգլիոյ Առաջնորդական թեմը զբաղեցնել: «Այո, ըսի, կ'երթամ» ըսեր էր Եղիշէ Հայր Սուրբը: «Նախ Մայր Աթոռ եկէք», ըսած էր Հայրապետը, եւ

Հայր Եղիշէ Ծայրագոյն Վարդապետ եպիսկոպոսանալով նոյն տարւոյն Տեառնընդառաջի օրը՝ Փետրուար 14-ին, գործի անցաւ ու եղաւ բեմակալ Առաջնորդ Մեծն Բրիտանիոյ: Ինքս Անգլիա ապրած ըլլալով որպէս ուսանող եւ Կիրակի օրերն ալ Առաջնորդանիստ եկեղեցին պաշտամունքի մասնակցելով, գիտէի կացութիւնն ու կարելիութիւնները: Նորած Եղիշէ Եպիսկոպոս Կիզիրեան կատարեց իր լաւագոյնը մօտ երկու տասնամեակ ու պատւաւոր ծառայութեան աւարտին վերադարձաւ Արեւելեան Թեմ:

Նոր եպիսկոպոս ձեռնադրուած, այցի եկաւ նաեւ իր նախկին ծուխին, ուր այս անգամ ես կը պաշտօնավարէի ուղղակի իրեն յաջորդելով: Եպիսկոպոսական առաջին Սուրբ Պատարագը մատոյց Ս. Սահակ եւ Ս. Մեսրոպ Եկեղեցւոյ մէջ, մեր տան այցելութիւն մը տալով, մխիթարեց ծերունի հայրս, բաժնեկից եղաւ Տիրամօր հիւրասիրութեան, եւ մի քանի օրեր ետք մեկնեցաւ Անգլիա: Տարիներ ետք, երկու պարագաներուն ալ, հօրս եւ մօրս յուղարկաւորութեան յատկապէս ներկայ ըլլալով ու նախագահելով մխիթարեց մեզ՝ յայտնելով իր ազնուագոյն նկարագիրը: Մէկ անգամ կրցայ տեսնել զինք Լոնտոն, երբ առիթով մը գիտածողովի մը մասնակցելու գացեր էի: Ուրախ էր եւ պատիւ կը զգար նաեւ Անկլիքան Եկեղեցւոյ մօտ որպէս Հայ Եկեղեցւոյ Արքեպիսկոպոս տիրական ներկայութիւնը բերելով: Գոհ էր նաեւ Վեհափառ Հայրապետը, որ չուշացաւ Եղիշէ Սրբազանը արքեպիսկոպոսութեան բարձրացնելու:

Եթէ գրական վաստակ չթողուց իր ետին, Սրբազան Հայրը յարատեւ ընթերցասէր եւ գնահատող բարձրաստիճան հոգեւորական մը եղաւ: Երբ զիրք մը կամ երկու կը դրկէի իմ հրատարակութիւններէն, իսկոյն գրաւոր, շատ կարճ նամակով անպայման իր գոհունակութիւնը եւ գնահատանքը կը յայտնէր՝ անկեղծօրէն եւ եղբայրօրէն: Վերջին իր նամակը, միայն ամիս մը առաջ, երբ ուղարկած էի Երջանկայիշատակ Շնորհք Պատրիարք Գալուստեանի երկու գիրքերուն բարգձմանութիւնն իրենց հայերէն բնագիրներով: Շնորհք Պատրիարքի հանդէպ բացառիկ հիացում ունէր, երբ Շնորհք Վարդապետ Գալուստեան 40-ական թուականներուն իրենց տեսուչն ու ուսուցիչն էր Անթիլիասի Դպրեվանքին մէջ: Վերջին անգամ տեսայ սիրելի Սրբազանը Նիւ Եորքի Ս. Ներսէս Աստուածաբանական Դեմա-

րանը, ուր հրաւիրուած էի տեսչութեան կողմէ օր մը ամբողջ դասախօսելու: Հոն էր Սրբազանը, երբեմնի իմ ուսուցիչը, նստած կը հետեւէր: Վերադարձիս նամակ մը ստացայ գնահատանքով եւ ջերմ զգացումներով իի:

Իմ կարգիս ես ալ կը հետեւէի հեռաւոր Գալիֆորնիայէն Եղիշէ Արքեպիսկոպոսին պարբերական քարոզներուն ու մանաւանդ շատ զգալուն հարցազրոյցը կը դիտէի իր բովանդակալից կեանքի մասին: Որքա՛ն ջերմութիւն, հոգեւոր կեանքի նկատմամբ սէր եւ աննահանջ գնացք, որոնք այնքան անձնական կեանքի նոյնքան եւ իսկական ինքնութեան դրոշմ կը ձգէին զինք ունկնդրող ճեմարանականներուն վրայ, ինչպէս նաեւ իմ վրայ, տարիներու հեռարձակ փայլատակումներով:

Սրբազան Հայրը ընթերցասէր եղաւ ըսի, եղաւ նաեւ քաջ քարոզիչ, առանց թուրքի կտոր մը աչքին առջեւ: Հոգիէն կը բխէր, միտքէն կը փայլէր, եւ իր ուժեղ ձայնի թափով կը գրաւէր ունկնդիրները: Յուզումով երիզի վրայ հետեւեցայ Սրբազան Հօր յուղարկաւորութեան եւ Վերջին Օծման Ս. Պատարագին՝ Ս. Վարդան Մայր Տաճարէն ներս, ունկնդրեցի Առաջնորդ Գերաշնորհ Խաժակ Արքեպիսկոպոս Պարսամեանի յուզիչ դամբանականը, որ իսկապէս բացառիկ եւ ամենէն յարգի ու պատշաճ տուրքը եղաւ վախճանեալ բարձրաստիճան հոգեւորականին, որուն յուղարկաւորութիւնը կը կատարուէր Աւագ Չորեքշաբթի հանդիսաւոր եւ արժանի շուրով: Խաժակ Սրբազան յուզեց մեզ, երբ կը փոխանցէր լուսահոգի վախճանեալ Եղիշէ Սրբազան Հօր փափաքը Զատիկի Կիրակին, այսօր, ներկայ ըլլալու Մայր Տաճար, եւ սակայն Աւագ Չորեքշաբթին կանխեց, եւ Խաժակ Սրբազանի յուզիչ խօսքը աւարտեցաւ՝ «Եթէ հոս չտօնեց Սուրբ Յարութեան տօնը, Երկնաւոր Հօր մօտ անտարակոյս արժանի պիտի ըլլար տօնելու Սուրբ Զատիկը»:

Յիւրաի Միացեալ Նահանգաց Արեւելեան Թեմը իր պատմութեան մէջ ջիւղ ու մնայուն բարձրութիւն մը արձանագրած է արդէն յանձին բարեյիշատակ Եղիշէ Արքեպիսկոպոս Կիզիրեանի բազում տարիներու հովուական ծառայութեան շնորհիւ: Յիշատակն արդարոյն օրինութեամբ եղիցի:

Սուրբ Զատիկ
Մարտ 27, 2016